

การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

Measuring knowledge and attitudes towards household account the sufficiency economy philosophy

ภาวินีย์ ธนาอนวัช

สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email : sakeera@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงความรู้ ทัศนคติ ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนตำบลสามบัณฑิต อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2556 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถาม วิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า หัวหน้าครัวเรือน มีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง มีทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนช่วยแก้ไข้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ มากที่สุด และมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินของท่านในอนาคตได้ มากที่สุด หัวหน้าครัวเรือนมีทำบัญชีและไม่จัดทำบัญชีในสัดส่วนเท่าๆ กัน คือร้อยละ 49.0 และร้อยละ 48 สาเหตุหลักในการจัดทำบัญชีเพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดี ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำ เนื่องจาก ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ เห็นว่าไม่มีประโยชน์/ไม่จำเป็น มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82.0 กลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับที่สูง ร้อยละ 88.66 ทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต มากที่สุด ทัศนคติเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประชาชนในชุมชนมีความรู้ที่ได้จากการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้วางแผนการออมของตนเองและครอบครัวได้ ถ้าครอบครัวในชุมชนได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน จะทำให้ครอบครัวมีเงินออมมากขึ้น และอยากให้ชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดทำบัญชีครัวเรือนพบว่า 4 ใน 5 ได้จัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีการจรรยาการรับ-จ่าย แบบง่ายๆ จากความรู้ที่ได้อ่านจากหนังสือ สิ่งพิมพ์และจากโฆษณา ส่วนใหญ่เคยรับการฝึกอบรม เนื่องจากความได้เปรียบในการเป็นผู้นำชุมชน ทำให้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมก่อนชาวบ้านทั่วไป

คำสำคัญ : บัญชีครัวเรือน,เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to study the knowledge, attitude toward household accounting philosophy of sufficiency economy and to study the problems, suggestions of household accounting. The samples of this research are chief of villages and householders. Tools of this research are structure interview and questionnaires, all data were used Statistics Package for the Social Sciences program for analysis. The results of the study revealed that the knowledge of

householders is in the middle level, they also have attitude about philosophy of sufficiency economy to modify the problem of the economy. Household accounting is used for planning about the saving. There are 49 percentages of householders who use household accounting and 48 percentages that did not use household accounting. The reasons of doing the household accounting are finding the revenue and expenditure in order to in develop the wealthy of the family. The reasons of not doing the household accounting are less understanding of the household accounting, less time and useless. Moreover, there are 82 percentages of householders who interesting in training about household accounting. The sample of chief of villages have knowledge about philosophy of sufficiency economy is high level of 88.66 percentages as most of the chief of villages realized that philosophy of sufficiency economy is very useful in diary life. Most of chief of villages revealed that if people in the village use household accounting will help all families in term of manage the family saving. There are 4 of 5 chief of villages know the way of household accounting by reading books, publications, advertising and Non-formal Education organization who have trained for them before as a leader of the community.

Keywords : household accounts, sufficient economy

1. บทนำ

บัญชี เหมือนเป็น “ยาขม” สำหรับคนไทยแม้กระทั่ง นักศึกษาในมหาวิทยาลัยก็ยังร้อน ๆ หนาว ๆ เมื่อต้องลงเรียนวิชา “บัญชี” การบันทึกข้อมูลทางการบัญชีได้ทำกันมานานแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 พันปี การบัญชีแพร่หลายในยุโรปสมัยกลางของประวัติศาสตร์ ในประเทศไทย การบัญชีเริ่มมีตั้งแต่สมัยอยุธยาในช่วงปี พ.ศ.2193-2231 ตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช บัญชีที่ถูกจัดทำขึ้นเป็นบัญชีแรก คือบัญชีเงินสด และได้ถือปฏิบัติมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในปัจจุบันนี้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจ การเมืองเข้ามา รุมล้อมการดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคม เศรษฐกิจในขณะนี้ แนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือ แนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง ประกอบกับการที่ภาครัฐบาลมีแนวโน้มให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อนำความรู้ด้านบัญชี มาพัฒนาตนเองในระดับภาคครัวเรือน และภาคชุมชน และยังสามารถบัญชีมาวางแผนการใช้จ่ายหรือการ คาดการณ์ในอนาคตได้หาก

คนเราวางแผนการรับการเงินของตนเองได้ เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนมี

เหตุผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าการทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่ายก็คือวิถีแห่ง การเรียนรู้เพื่อพัฒนา 3 ชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ ถูกต้องเหมาะสมพอดีสอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่ [1]

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติที่มีต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,099 คน แยกเป็นชาย 2,570 คน หญิง 2,529 คน [2]

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ตำบลสามัคคีคีตมีผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตร Yamane [3] ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 10 ครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากเลือก 5 หมู่บ้านเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและใช้การสุ่มแบบบังเอิญในการเลือกตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว และข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมฯ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดความรู้และทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนฯ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 15 ข้อ โดยคำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก สรุปลงคะแนนการวัดความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง [4]

ส่วนที่ 2 ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนคือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุ /ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและเติมข้อความ

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความชัดเจนของเนื้อหา

3.3.2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบราส [5] ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.56

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 จัดประชุมชี้แจง ถึง ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับทีมเพื่อเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ เข้าสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 5 หมู่บ้านและนำแบบสอบถามลงชุมชนทั้ง 5 หมู่บ้าน จำนวน 100 ชุดและได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งประกอบด้วยค่าสถิติ ดังนี้

3.5.1 ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3.5.2 ค่าร้อยละ คะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อวัดระดับและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3.5.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ผลการวิจัย

4.1 หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,000-10,000 บาท รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,000-10,000 บาท

4.2 หัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 74.0 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน

4.3 ระดับความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนและความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 55.0 เป็นผู้มีความรู้ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 41 เป็นผู้มีความรู้ในระดับสูง และมีเพียงร้อยละ 4.0 ที่มีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์

4.4 ทศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.08 ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ในเรื่องคิดว่าคนไทยทุกคนควรจะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ทศนคติที่มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 3.05 ในเรื่องเกี่ยวกับคิดว่าตัวท่านเองได้นำความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นๆ ในชุมชนของท่านเพียงใด

4.5 ทศนคติเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.72 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินของท่านในอนาคตได้มากน้อยเพียงใด รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ในเรื่องเมื่อครอบครัวของท่านได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนครอบครัวของท่านจะมีเงินออมมากขึ้น ส่วนทศนคติที่มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 2.68 คิดว่าขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก

4.6 หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ทำบัญชีและไม่จัดทำบัญชีในสัดส่วนเท่า ๆ กัน คือร้อยละ 49.0 และร้อยละ 48

โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชีเพื่อ ต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น และต้องการเดินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชี เนื่องจาก ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ เห็นว่าไม่มีประโยชน์ / ไม่จำเป็น ตามลำดับ

4.7 หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82.0

5. สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

5.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46-55 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเสริมคือเกษตรกร จากการสัมภาษณ์ในเรื่องการเข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากหน่วยงานต่างๆ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 สรุปให้ผู้วิจัยฟังว่า “ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน เพราะความที่เป็นผู้นำชุมชน ทำให้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมก่อนชาวบ้านทั่วไปเนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาต้องการให้ผู้นำชุมชน มีความรู้ก่อนชาวบ้านธรรมดา” ส่วนสาเหตุที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ให้สัมภาษณ์อีกว่า “ต้องการความรู้เพิ่มเติม เพื่อเอาไปใช้ในครัวเรือนของตนเองและเพื่อมีความรู้ติดตัวในการแนะนำให้กับชาวบ้านในชุมชนของตนเอง”

5.2 จากการใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนของ ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน สรุปได้ว่ามีความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนและความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและในระดับที่สูง โดยมีเกณฑ์เฉลี่ยอยู่ร้อยละ 88.66 %

5.3 จากการใช้แบบวัดทัศนคติ ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่วนใหญ่เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการ

ดำรงชีวิต มากเป็นลำดับที่ 1 คิดว่าคนไทยทุกคนควรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน เป็นลำดับที่ 2 และคิดว่าการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนช่วยแก้ไขปัญห เศรษฐกิจของประเทศได้ เป็นลำดับที่ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00, 4.80 และ 4.40 ตามลำดับ

5.4 ทศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่า ถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้ที่ได้จากการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้สามารถวางแผนการออมของตนเองและครอบครัวได้ ถ้าแต่ละครอบครัวในชุมชนได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน แต่ละครอบครัวจะมีเงินออมมากขึ้น และอยากให้ชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/ให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

5.5 สาเหตุและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 5 หมู่บ้าน พบว่าจำนวน 4 ใน 5 ปัจจุบันได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีการจดรายการรับ-จ่าย แบบง่ายๆ จากความรู้ที่ได้อ่านจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ และจากโฆษณา บางคนได้จากลูกหลานที่เรียนในระดับสูงกว่ามาสอนในการทำบัญชี บางคนได้ความรู้มาจากหน่วยงาน กศน.ที่เข้ามาอบรมให้ประชาชนในชุมชน โดยเหตุผลที่ทำให้บัญชีส่วนใหญ่ต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เมื่อทราบแล้วหรือเห็นตัวเลขรายจ่ายก็จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 5 ที่พบว่าไม่ทำบัญชีครัวเรือน เหตุผลเนื่องจากไม่มีเวลาการจัดทำ

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและอยากพัฒนาชุมชน ด้านใดบ้าง

ปัญหาในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ได้นึกถึงประโยชน์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างแท้จริงเมื่อพูดถึงบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจที่จะให้ข้อมูล บางคนแสดงอาการเบื่อหน่ายเมื่อพูดถึงบัญชีครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ ในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน โดยการจัดฝึกอบรมให้กับประชาชนในชุมชนได้มีความรู้ที่ถูกต้องรวมทั้งช่วยสร้างกลยุทธ์ที่จะนำพาประชาชนในชุมชนให้หันมาสนใจและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีรายรับ-รายจ่ายทั้งส่วนของตนเองและครอบครัวให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้ประชาชนมีองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน และเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

7. อภิปรายผล

การวัดระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับที่สูง โดยมีเกณฑ์เฉลี่ยอยู่ที่ 88.66 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย การรับรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ได้มาจากกลุ่มเกษตรกร ตำบลหนองยาว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี 2549 และการวัดระดับการรับรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง

ทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มหัวหน้าครัวเรือน มีทัศนคติในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนช่วยแก้ไขปัญห เศรษฐกิจของประเทศ มากที่สุด รองลงมา มีทัศนคติในเรื่องคิดว่าคนไทยทุกคนควรจะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่วนใหญ่เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต มากเป็นลำดับที่ 1 คิดว่าคนไทยทุกคนควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน เป็นลำดับที่ 2

ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน มีทัศนคติในเรื่องความรู้อย่างที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินของท่านในอนาคตได้มากน้อยเพียงใด มากที่สุด รองลงมาคือเรื่องเมื่อครอบครัวของท่านได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครอบครัวของท่านจะมีเงินออมมาก ส่วนทัศนคติกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนที่เป็น

ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่า ถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้ที่ได้จากการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้สามารถวางแผนการออมของตนเองและครอบครัวได้ เป็นลำดับที่ 1 ถ้าแต่ละครอบครัวในชุมชนได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน แต่ละครอบครัวจะมีเงินออมมากขึ้น เป็นลำดับที่ 2 และอยากให้ชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/ให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นลำดับที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยการบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 2556 ว่าด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ด้านหลักการพอประมาณด้านหลักการมีเหตุผล ด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

สาเหตุการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มประชากรหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ทำบัญชีและไม่จัดทำบัญชีในสัดส่วนเท่า ๆ กัน คือร้อยละ 49 และร้อยละ 48 โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชีเนื่องจาก ต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น และเพื่อการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชี เนื่องจาก ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ เห็นว่าไม่มีประโยชน์/ ไม่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2551 ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เคยจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ปัจจุบันไม่ได้ทำโดยมีความคิดเห็นว่าเป็นเสียเวลาในการจัดทำและจากรายงานการวิจัย “การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” 2552 พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือน เพราะขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน [6]

ส่วนสาเหตุในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน 4 ใน 5 ได้จัดทำบัญชีครัวเรือนโดยมีการจัดรายการรับ-จ่าย แบบง่ายๆ จากความรู้ที่ได้อ่านจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ และจากโฆษณา บางคนได้จาก

ลูกหลานที่เรียนในระดับสูงกว่ามาสอนในการทำบัญชี บางคนได้รับความรู้มาจากหน่วยงาน กศน.ที่เข้ามาอบรมให้ประชาชนในชุมชน โดยเหตุผลที่ทำให้บัญชีครัวเรือนต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เมื่อทราบแล้วหรือเห็นตัวเลขรายจ่ายก็จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ กลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 5 ที่พบว่าไม่ทำบัญชีครัวเรือน เหตุผลเนื่องจากไม่มีเวลาการจัดทำ

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82

8. ข้อเสนอแนะการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สถาบันการศึกษา ควรเข้าไปจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตามและคอยดูแลควบคุม และการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน

8.1.2 ผู้นำชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องบัญชีครัวเรือน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนในชุมชน

8.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

8.2.1 องค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการเพิ่มพูนความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยการจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนและหัวหน้าครัวเรือน ได้บันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนและสามารถวางแผนทางการเงินให้กับครอบครัวของตนเองได้

8.2.2 ประชาชนคนไทย ควรทำความเข้าใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากประชาชนไม่เข้าใจอย่างแท้จริง และไม่ได้นำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มั่นคงและยั่งยืนดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบทางการบัญชีครัวเรือนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของประชาชน

8.3.2 ควรมีการทำวิจัย เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชน ในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือน เพื่อการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

8.3.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนและความรู้เกี่ยวกับ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชน ตำบลสามบัณฑิต อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เท่านั้น สำหรับผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมในระดับจังหวัดให้กว้างขึ้นหรือขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ

9.เอกสารอ้างอิง

- [1] ประชาไท, “เศรษฐกิจพอเพียง”กับ“การสถาปนาพระราชอำนาจนำ” เสวนาที่ ม.อุบลราชธานี, 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550.
- [2] ข้อมูลตำบลสามบัณฑิต, (ออนไลน์) ค้นเมื่อ มกราคม, 2557, สืบค้นจาก <http://www.sambundit.net/html/pawat.html>
- [3] วิชิต อุ๋อัน, “การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ”, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- [4] เสรี ลาซโรจน์, “หลักเกณฑ์และวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาในโรงเรียน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารและจัดการการวัดและประเมินผลการศึกษาหน่วยที่ 3”, มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี, 2537.
- [5] นิรมล กิติกุล, “วิธีวิจัยทางธุรกิจ”, นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กิจุป”, 2552.
- [6] วาริพิน มงคลสมัย, “งานวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เชียงใหม่”, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2552.